

INVESTITSIYA FAOLIYATINING IQTISODIY MOHIYATI VA AHAMIYATI

Buranova Manzura Abdukadirovna

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

iqtisod fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Annotatsiya:

Ushbu maqolada investitsiya faoliyatining iqtisodiy mohiyati, uning milliy iqtisodiyot rivojidadagi o'рни hamda ahamiyati tahlil qilingan. Investitsiyalar iqtisodiy o'sishni ta'minlovchi asosiy omillardan biri sifatida ko'rib chiqilib, ularning ishlab chiqarish jarayonlarini modernizatsiya qilish, yangi ish o'rinlarini yaratish va innovatsion rivojlanishni qo'llab-quvvatlashdagi roli yoritilgan. Shuningdek, investitsiya oqimlarini samarali boshqarish va ularni jalb etish mexanizmlarini takomillashtirish masalalari ham ko'rib chiqilgan. Maqola investitsiya faoliyatining iqtisodiy samaradorligini oshirishga doir ilmiy xulosalar va tavsiyalarni o'z ichiga oladi.

Kalit so'zlar:

investitsiya, investitsiya faoliyati, iqtisodiy o'sish, kapital, moliyaviy resurslar, innovatsiya, iqtisodiy samaradorlik, ishlab chiqarish, investitsion siyosat, rivojlanish

Kirish: Bugungi kunda jahon iqtisodiyotida investitsiya faoliyati iqtisodiy o'sishni ta'minlovchi eng muhim omillardan biri sifatida e'tirof etilmoqda. Har qanday davlatning barqaror rivojlanishi, ishlab chiqarish salohiyatining kengayishi hamda raqobatbardosh iqtisodiyot shakllanishi bevosita investitsiya oqimlariga bog'liq hisoblanadi. Investitsiyalar nafaqat

mavjud iqtisodiy resurslarni ko'paytirish, balki yangi texnologiyalarni joriy etish, innovatsion g'oyalarni amaliyotga tatbiq qilish va mehnat unumdorligini oshirishda ham muhim rol o'ynaydi.

O'zbekiston Respublikasida ham so'nggi yillarda investitsiya siyosatini takomillashtirish, xorijiy va mahalliy investorlar uchun qulay shart-sharoitlar yaratish bo'yicha keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Bu esa iqtisodiyotning turli tarmoqlarini modernizatsiya qilish, yangi ish o'rinlarini yaratish hamda aholi farovonligini oshirishga xizmat qilmoqda.

Shu nuqtayi nazardan, investitsiya faoliyatining iqtisodiy mohiyatini chuqur o'rganish va uning milliy iqtisodiyotdagi ahamiyatini tahlil qilish bugungi kunning dolzarb masalalaridan biridir. Ushbu mavzu doirasida investitsiyalarning iqtisodiy jarayonlardagi o'ri, ularning samaradorligi hamda rivojlantirish yo'nalishlari ilmiy jihatdan o'rganiladi.

Asosiy qism

1. Investitsiya faoliyatining iqtisodiy mohiyati

Investitsiya faoliyati iqtisodiyotda kapitalni shakllantirish, uni ko'paytirish va samarali yo'naltirish jarayonlarini o'z ichiga oladi. Investitsiya deganda, daromad olish yoki ijobiy iqtisodiy natijaga erishish maqsadida moliyaviy, moddiy va intellektual resurslarni turli sohalarga yo'naltirish tushuniladi. Ushbu jarayon ishlab chiqarish quvvatlarini kengaytirish, yangi texnologiyalarni joriy etish hamda iqtisodiy tizimni modernizatsiya qilishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Investitsiyalar iqtisodiy tizimda kapital aylanishini ta'minlab, jamg'armalarni real iqtisodiyotga jalb qiladi. Natijada, ishlab chiqarish hajmi ortadi, xizmatlar sifati yaxshilanadi va umumiy iqtisodiy samaradorlik oshadi. Shu sababli investitsiya faoliyati iqtisodiy rivojlanishning asosiy drayverlaridan biri hisoblanadi.

2. Investitsiyalarning iqtisodiy ahamiyati

Investitsiyalar mamlakat iqtisodiyotida bir qator muhim vazifalarni bajaradi. Birinchidan, ular iqtisodiy o'sishni tezlashtiradi va yalpi ichki mahsulot (YIM) hajmining oshishiga xizmat qiladi. Ikkinchidan, investitsiyalar yangi ish o'rinlarini yaratib, bandlik darajasini oshiradi va ishsizlik muammosini kamaytiradi.

Bundan tashqari, investitsiyalar innovatsion jarayonlarni rivojlantirishga turtki beradi. Yangi texnologiyalar va zamonaviy ishlab chiqarish usullarining joriy etilishi iqtisodiyotning raqobatbardoshligini oshiradi. Shuningdek, investitsiyalar infratuzilmani rivojlantirish, sanoat tarmoqlarini modernizatsiya qilish va eksport salohiyatini kengaytirishda ham muhim rol o'ynaydi.

3. Investitsiya faoliyatining asosiy yo'nalishlari

Investitsiya faoliyati bir nechta asosiy yo'nalishlarda amalga oshiriladi. Bular ishlab chiqarish investitsiyalari, moliyaviy investitsiyalar va innovatsion investitsiyalarni o'z ichiga oladi. Ishlab chiqarish investitsiyalari bevosita real sektorni rivojlantirishga yo'naltirilsa, moliyaviy investitsiyalar turli moliyaviy instrumentlar orqali daromad olishga qaratiladi. Innovatsion investitsiyalar esa ilmiy tadqiqotlar va yangi texnologiyalarni joriy etishga xizmat qiladi.

4. Investitsiya samaradorligini oshirish omillari

Investitsiya samaradorligi ko'plab omillarga bog'liq bo'lib, ular orasida iqtisodiy barqarorlik, qulay investitsion muhit, qonunchilik bazasining mukammalligi hamda infratuzilmaning rivojlanganligi muhim o'rin tutadi. Shuningdek, davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash mexanizmlari va soliq imtiyozlari ham investitsiya oqimlarini oshirishga xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, investitsiya faoliyati iqtisodiyotning barcha tarmoqlariga bevosita ta'sir ko'rsatib, uning barqaror va uzoq muddatli rivojlanishini ta'minlaydi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, investitsiya faoliyati iqtisodiyotning barqaror rivojlanishini ta'minlovchi eng muhim omillardan biri hisoblanadi. Investitsiyalar ishlab chiqarish jarayonlarini kengaytirish, yangi texnologiyalarni joriy etish hamda iqtisodiy infratuzilmani rivojlantirish orqali mamlakatning iqtisodiy salohiyatini oshiradi. Shu bilan birga, ular yangi ish o'rinlarini yaratish va aholining bandlik darajasini oshirishda ham muhim ahamiyat kasb etadi.

Investitsiya oqimlarining samarali tashkil etilishi iqtisodiy o'sishni tezlashtiradi va milliy iqtisodiyotning raqobatbardoshligini mustahkamlaydi. Ayniqsa, innovatsion investitsiyalarni qo'llab-quvvatlash orqali zamonaviy iqtisodiyotga o'tish jarayoni jadallashadi.

Shu sababli, investitsiya muhitini yanada yaxshilash, xorijiy va mahalliy investorlar uchun qulay sharoitlar yaratish hamda investitsiya jarayonlarini samarali boshqarish bugungi kunning dolzarb vazifalaridan biridir. Umuman olganda, investitsiya faoliyatini rivojlantirish mamlakat iqtisodiy taraqqiyotining asosiy kafolatlaridan biri bo'lib xizmat qiladi.

Adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – T.: O'zbekiston, 2023.
2. O'zbekiston Respublikasi "Investitsiyalar va investitsiya faoliyati to'g'risida"gi Qonuni. – T., 2019.
3. Karimov I.A. Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etish yo'llari va choralari. – T.: O'zbekiston, 2009.

4 Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. – T.: O'zbekiston, 2017.

5. Norkulov A.N., Tursunov B.O. Investitsiyalar va investitsiya siyosati. – T.: Iqtisod-Moliya, 2020.

6. Salimov B.T. Makroiqtisodiyot. – T.: O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati nashriyoti, 2018.

7. World Bank. World Development Indicators. – Washington D.C., 2024.

8. IMF. World Economic Outlook Report. – Washington D.C., 2025.